QORTI TAL-APPELL

IMHALLFIN

S.T.O. PRIM IMHALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMHALLEF TONIO MALLIA
ONOR. IMHALLEF JOSEPH AZZOPARDI

Seduta ta' nhar il-Gimgha 26 ta' Jannar 2018

Numru 5

Rikors numru 271/06 RGM

Rita Camilleri

v.

Louis sive Lewis Camilleri

Il-Qorti:

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fit-30 ta' Gunju 2016 li qed tigi riprodotta ghall-ahjar intendiment:

> "Rat ir-rikors guramentat ipprezentat mill-attrici li permezz tieghu ppremettiet u talbet is-segwenti:-
>
> > "1. Illi l-kontendenti zzewgu fil-21 ta' Gunju tas-sena 1990, skont ma jirrizulta mic-Certifikat taz-Zwieg relattiv.

"2. Illi minn dan iz-zwieg twieldu tlett (3) itfal, senjatament Andre', Roberto u Dario, ta' hmistax (15), tnax (12) u hdax (11)- il sena rispettivament.

"3. Illi z-zwieg ta' bejn il-kontendenti konjugi Camilleri tkisser irrimedjabbilment u l-hajja matrimonjali ta' bejniethom saret impossibli minhabba theddid, sevizzi, eccessi, mohqrija, ingurji gravi kif ukoll vjolenza da parti tal-konvenut fil-konfront ta' 1-esponenti, u in oltre minhabba inkompatibilita' serja ta' karattru bejn il-partijiet u dan kif ser jigi ppruvat fil-rnori tal-proceduri odjerni.

"4. Illi l-esponenti ghamlet diversi tentattivi sabiex issalva z-zwieg, b'dan illi cioe nonostante l-konvenut xorta wahda baqa' abbuziv fil-konfront taghha u dan sahansitra anke fil-bini ta' dina 1-Onorabbli Qorti, waqt illi l-partijiet kienu qed jippruvaw jaslu ghal ftehim, u dan kif ser jirrizulta fil-mori tal-proceduri odjerni.

"5. Illi effettivament kien hemm diversi okkazjonijiet fejn il-konvenut kien fizikament u psikologikament abbuziv fil-konfront ta' l-esponenti u dan kif ser jigi kkonfermat mill-provi li ser jingabru fil-kawza odjerna.

"6. Illi in oltre l-konvenut qieghed jghix ukoll hajja ta' guvni u dan billi qed johrog wahdu u jdum barra sas-sieghat bikrin ta' filghodu filwaqt illi jhalli lill-esponenti wahedha d-dar.

"7. Illi in oltre anke ghal dak illi lill-minuri msemmija, kienet dejjem l-esponenti li hadet hsieb u segwit l-izvilupp ta' uliedha u dan fin-nuqqas ta' kwalunkwe ghajnuna da parti tal-konvenut.

"8. Illi l-esponenti giet awtorizzata tipprocedi b'din l-istanza permezz ta' Digriet datat 3 ta' Awwissu 2006,

"Jghid ghalhekk il-konvenut ghaliex, ghar-ragunijiet premessi, din 1-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:

"1. Tiddikjara u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti ghar-ragunijiet fuq premessi u imputabbli unikament u esklussivament lill-konvenut;

"2. Tordna illi l-kura u kustodja ta' l-ulied minuri, Andre', Roberto u Dario jigu fdati unikament u esklussivament f'idejn 1-esponenti fl-ahjar interess ta' l-istess minuri;

"3. Tordna lill-konvenut ihallas manteniment adegwat ghall-istess esponenti u ghall-minuri imsemmija.

"4. Tapplika d-dispozizzjonijiet ta' l-Artikoli 48, u 51 sa 55A tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta kontra l-konvenut u favur 1-esponenti;

"5. Tiddikjara, occorrendo bl-opera ta' periti nominandi, x-xoljiment u konsegwenti likwidazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti, b'mod illi jigu stabbiliti porzjonijiet in divizjoni u assenjati lill-partijiet skont il-Ligi, filwaqt illi jigu dikjarati proprjeta' unika ta' l-attrici dawk l-oggetti parafernali taghha.

"6. Tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jippubblika l-att relattiv u kuraturi deputati sabiex jirraprezentaw lill-eventwali kontumaci.

"7. Tordna li ssir l-annotazzjoni relattiva tas-sentenza eventwalment moghtija minn dina l-Onorabbli Qorti fir-Registru Pubbliku.

"Bl-ispejjez kontra l-konvenut illi qieghed jigi ngunt ghas-subizzjoni.

"Rat ir-risposta guramentata tal-konvenut li taqra kif gej:-

"1. Illi huwa ma jopponix illi tigi ppronunzjata s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti pero din ghandha tigi ppronunzjata minhabba htijiet imputabbli lill-attrici.

"2. Illi huwa jopponi ghat-tieni talba ghaliex li l-kura u kustodja tat-tlitt ulied minuri ghandha tigi fdata lilu u mhux lill-attrici, u dan stante illi l-attrici m'hijiex il-persuna idoneja biex tiehu hsieb l-imsemmija minuri, anke tenut kont tal-fatt illi kienet hi li tat lok ghall-firda.

"3. Illi l-esponent jopponi ghat-talba biex jigi kkundannat ihallas manteniment stante illi l-attrici ghandha tigi ddikjarata li ddekadiet mid-dritt li titlob manteniment, u stante li t-tieni eccezzjoni fejn qieghed jissottometti li l-kura u kustodja ta' l-ulied ghandha tigi fdata lilu.

"4. Illi l-esponent jopponi ghar-raba' talba stante li una volta t-tort tal-firda hija ta' l-attici s-sanzjonijiet ghandhom jigu applikati fil-konfront taghha.

"5. Illi l-esponent ma jopponix ghall-hames, is-sitta u s-seba' talbiet purche illi fil-qasma jigu applikati s-sanzjonijiet fil-konfront ta' l-attrici kif eccepit fir-raba' eccezzjoni.

"6. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

"Rat in-nota tal-attrici skont id-digriet ta' din il-Qorti tat-28 ta' Awwissu 2006;

"Rat l-affidavit tal-attrici u ta' ohtha Salvina Frendo Cumbo annessi ma' nota pprezentata fis-26 ta' Ottubru 2006;

"Rat il-verbal registrat fis-seduta tas-16 ta' Novembru 2006 fejn giet nominata bhala Perit Legali l-Avukat Dottor Ruth Scott;

"Rat in-nota guramentata tal-attrici fit-termini tad-digriet tas-6 ta' Dicembru 2006;

"Rat id-digriet ta' din il-Qorti tas-7 ta' Frar 2007, fejn il-konvenut gie ordnat ihallas lill-attrici retta alimentarja ta' LM120 kull erba' gimghat bhala manteniment ghat-tlett ulied minuri, li ghandu jigi depositat f'kont bankarju indikat mill-istess attrici;

"... ... Ommissis ... ...

"Fir-rapport taghha il-Perit Legali waslet ghall-konkluzzjonijiet segwenti:

"1. L-ewwel talba ghandha tigi milqugha in parte billi ghandu jigi pronunzjat id-divorzju bejn il-partijiet billi z-zwieg tkisser irrimedjabbilment minnhabba eccessi, swat,theddid, mohqrija psikologika u sevizzi kommessi mill-konvenut fil-konfront tal-attrici; u in linja sussidjarja minhabba l-ingurji gravi kommessi miz-zewg partijiet fil-konfront ta' xulxin.

"2. It-tieni talba ghandha tigi michuda billi it-tfal ma ghadhomx minuri.

"3. It-tielet talba ghandha tigi milqugha u l-konvenut ghandu jigi kkundannat ihallas manteniment lill-attrici l-ammont ta' Euro 125 pagabbli kull xahar bil-quddiem f'kont bankarju indikat mill-attrici; fil-kas li Roberto u Dario jew min minnhom jibqghu jistudjaw fuq bazi full time, l-konvenut ghandu jigi ordnat ihallas manteniment ghalihom fl-ammont ta' Euro 100 fix-xahar ghal kull wild pagabbli bil-quddiem lill-attrici jekk it-tfal jkunu qed jghixu maghha, f'kont bankarju minnha indikat, jew direttament lit-tfal jekk ma jkunux

qed jirrisjedu ma' ommom f'kont bankarju minnhom indikat, u dan sa eta' massima ta' 23 sena.

"4. Ir-raba' talba ghandha tigi milqugha in parte, billi fil-konfront tal-konvenut ghandhom japplikaw il-provvedimenti tal-Artikolu 48 u 51, 53, 54 sub-artikoli (1) sa (3) u l-Artikolu 55 tal-Kodici Civili, Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

"5. Il-hames talba ghandha tigi milqugha billi tigi dikjarata xjolta u tterminata l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet, u jigu divisi l-assi tal-komunjoni billi:

"a. l-akkonti bankarji segwenti ghandhom jigu trasferiti f'isem l-istess tfal lil min isejjhu:

"Akkont mal-Bank of Valletta plc numru 1380342404-5 intestat f'isem Louis Cammileri A/c Dario Camilleri Dok JBC 3.

"Akkont mal-Bank of Valletta plc numru 1380342405-8 intestat f'isem Roberto Camilleri Dok JBC 4.

"Akkont mal-Bank of Valletta plc numru 40013457202 intestat f'isem Louis Camillleri A/c Andre' Dok JBC 6.

"Akkont mal-Bank of Valletta plc numru 40015098546 intestat f'isem Louis Camilleri A/c Roberto Dok JBC 9.

"b. Ghandu jigi assenjat lill-attrici l-akkont Savings intestat f'isem l-istess attrici mal-Bank of Valletta plc numru 40011482538.

"c. Ghandhom jigu assenjati in toto lill-konvenut il-kontijiet bankarji numru 023-030315-050 mall-HSBC Bank Malta plc u dak numru 138-0342401-6 mall-Bank of Valletta plc intestate f'isem il-konvenut.

"d. Il-fondi li hemm fil-kont numru 237042662 mal-HSBC Bank Malta plc intestat f'isem il-konvenut ghandhom jigu assenjati liz-zewg partijiet f'ishma ugwali bejniethom.

"e. Il-konvenut ghandu jassumi u jhallas wahdu d-dejn fuq il-business overdrafts pendenti fil-kont bankarju numru

085077832001 mal-HSBC Bank Malta plc u l-kont numru 40013898777 mal-Bank of Valletta plc.

“f. L-akkont bankarju mal-Bank of Valletta plc numru 40012961472 indikat bhala consumer loans ghandu jithallas miz-zewg partijiet ugwament.

“g. Id-dar matrimonjali 172, Triq Brighella, Hamrun ghandha tinbiegh fuq is-suq liberu bi prezz li fuqu jaqblu l-partijiet, fin-nuqqas ta’ qbil bill-prezz stabilit minn perit tekniku nominat minn din il-Qorti, u fin nuqqas ta’ biegh fiz-zmien sena, tinbiegh bis-subbasta, bl-ammissjoni ta’ obblaturi estranji, b’dan li l-attrici tinghata il-fakolta’ li tibqa tghix fid-dar matrimonjali ad eskluzjoni ta’ zewgha sa zmien sena mid-data tas-sentenza. Ir-rikavat mill-bejgh ghandu jinqasam ugwament bejniethom.

“h. Il-kirja tal-fond u n-negozju bl-isem “ Il-Gladjola Florist”, Triq Vincenzo Bugeja, Hamrun ghandu jigi assenjat in toto lill-konvenut.

“i. Il-Konvenut ghandu jircevi l-mobbli elenkati bhala parafernali tieghu fil-lista markata Dok NS2; mentri l-attrici ghandha tircevi l-mobbli elenkati fid-Dok NS2 li nxtarw minnha wara li l-konvenut ivvaka id-dar matrimonjali; il-kumplament tal-mobbli ghandhom jigu divisi kif propost mill-istess attrici fid-Dok NS2.

“6. Is-sitt talba ghandha tigi milqugha, u ghandu jigi nominat Nutar biex jippubblika l-att opportun f’zmien xaharejn mid-data tad-decizjoni, u kuratur biex jirrapresenta lill-eventwali kontumaci fuq l-istess att.

“7. Is-seba’ talba ghandha tigi milqugha, u tigi ordnata li ssir l-annotazzjoni relattiva tad-decizjoni fir-Registru Pubbliku.

“8. It-tmien talba ghandha tigi milqugha u l-attrici ghandha tigi awtorizzata tirriverti ghall-kunjom xbubitha “Borg”.

“Dwar l-ispejjez l-Perit Legali kkonkludiet li tlett kwarti jithallsu mill-konvenut u kwart mill-attrici.

“Il-konsulent legali tal-attrici fis-seduta tal-10 ta’ Novembru 2015 ddikjarat li kellha istruzzjonijiet mill-istess attrici biex ma tipprezentax

nota tal-osservazzjonijiet, u rremetthiet ruhha ghal-konkluzjonijiet peritali.

“Il-konvenut ipprezenta nota ta’ kritika ghar-rapport peritali fl-4 ta’ Frar 2016, Fol 808 et seq. Hu ssottometta li l-Perit Legali naqset milli taghmel valutazzjoni korretta tad-difikultajiet psikologici li minnhom irrizulta li kien jbaghti l-konvenut, dawn ma kienux atti malizjuzi da parti tieghu u dwarhom ma ghandux jigi kastigat. Hu jghid li dejjem hadem fl-interess tal-familja kollha, martu u uliedu, li ghalkemm maggorenni ghadhom migburin flimkien ma’ ommhom fid-dar matrimonjali. Hu jikkontesta l-allegazzjoni li tal-familja kienu jindahlulu, u jgib bhala ezempju il-fatt li wahdu ddecieda li jmur jghix ghar-rasu f’kamra dilapidata li kellu mal-hanut, fejn kien ghadu qed jghix. Hu jghid li kien l-bread –winner tal-familja billi xoghol tal-attrici ma kienx regolari u li taqla’ kienet izzommu hi. Jissottometti li z-zwieg tkisser irrimeddjabbilment bi htija taz-zewg nahat indaqs.

“Dwar il-manteniment iddikjara, li billi z-zwieg tkisser bi htija tat-tnejn ugwalment, ma ghandux jkun obbligat ihallas manteniment lill-martu. Hu rrileva li z-zwieg gie dikjarat null mit-Tribunal Ekklesjastiku, zwieg illi ghandu jigi dikjarat null anke mill-Awtoritajiet Civili.

“Hu ddikjara li it-tnejn kienu waslu ghall-eta’ pensjonabbli u ghalhekk ma kienx hemm il-htiega tal-mamteniment.

“It-tfal humma it-tlieta maggjorenni u ma jidhirx li xi hadd minnhom ser jkompli bl-istudji sakemm jaghalaq 23 sena. Hu ddikjara, pero’, li jekk xi wiehed minnhom jkompli jistudja sa dik l-eta’ hu jkun dispost li jhallas il-manteniment relattiv.

“Il-konvenut ma jaqbilx li ghandhom jigu applikati kontrih l-Artikoli 48,51, 53u 54 tal-Kodici Civili billi jinsisti li l-htija kienet tat-tnejn anzi izjed taghha billi naqqset li tappoggjah fiz-zmienijiet difficili meta kellu problemi psikologici.

“Dwar it-terminazzjoni u divizzjoni tal-assi tal-komunjoni, ghalkemm kellu xi rizervi, in linja generali qabel ma’ dak propost mill-Perit Legali u ddikjara li “ hu lest li jirrimetti ruhu ghal tali qasma”.

“Dwar id-dar matrimonjali, pero’, esprima ix-xewqa tieghu li din tibqa’ in komun bejn il-partijiet, bid-dritt ta’ abitazzjoni favur it-tlett ulied, sakemm dawn jibqghu jghixu fiha. Meta johorgu mid-dar din tinbiegh bil-valur tas-suq ta’ dak iz-zmien, u r-rikavat jinqasam ugwalment bejn il-partijiet.

"Il-Kondizzjoni Medika tal-Konvenut.

"Il-Psikjatra Dr. Mark Xuereb, li xehed fis-seduta tal-4 ta' Novembru 2008, mizmuma mill-Perit Legali kkonferma li l-konvenut kien gie admitted fl-Isptar Monte Carmeli fil-21 ta' Novembru 1984 u damm hemm sas-6 ta' Frar 1985. Rega' gie rikoverat fl-istess sptar fid-29 ta' Ottubru 1985 u gie rilaxxjat fit-2 ta' Mejju 1986. Gie rikoverat l-ewwel darba peress li kellu hsibijiet li jwegga' lilu nnifsu. Inghata kura psikjatrika ghall-agitazzjoni, ghar-rabbja u ghall-fissazzjoni li kellu. Id – djanozi kienet Schizophrenia. Kellu wkoll Body Dysmorphic Disorder, fejn pazjent jahseb li parti esterjuri tal-gisem tkun sfigurata jew diffetuza b'mod li timpedilu li jghix hajja normali. Fit-tieni admission iddahhal l-ITU billi ipprova jitghallaq, kellu ilma eccessiv fil-mohh, dan kien 'a very serious suicide attempt'.

"Fit-tmiem tal-admission il-hsibijiet ta' suwicidju telqu, ma kienx aktar aggressiv u l-fissazzjoni tax-xahar naqset. Il-konvenut kellu storja twila fis-Psychiatric Unit u fl-Out Patients. Ipprova joqtol ruhhu b'idejh darbtejn, fis-27 ta' Ottubru 1985 ipprova jitghallaq u fit-2 ta' Ottubru 1986 ha overdose.

"Il-Psikjatra Dottor George Debono, li xehed fis-seduta tal-31 ta' Ottubru 2007, iddikjara li jiftakar lill-konvenut vagament bhala pazjent tieghu, kien mar ghandu privat fl-1998. Kien ikkurah ghall-Depression u ghal Hypomania. Id-depression kienet 'moderate to severe' u l-hypomania kienet' mild to moderately –severe'.

"Ikkonferma li d-depression kienet bipolar, cioe' minn stat dipressiv jista' jaqleb ghal stat ta' hypomania fejn ikun eccitat jew agressiv. Hu ma ftakarx jekk kienx hemm attentati ta' suwicidju.

"Il-Psikjatra Dottor Peter Muscat xehed fis-seduta tal-25 ta' Novembru 2010, hu kkonferma li l-konvenut kien ilu pazjent tieghu xi 23 sena pero' mhux kontinwament. Semma l-kas meta dahal Monte Carmeli, meta kien ghadu guvni wara attentat ta' suwicidju. Kellu fissazzjoni li kien qed jitlef xaharu u kien 'very self conscious'.

"Tmintax il-sena wara, fit-28 ta' Marzu 2005 rega' rah billi kien ghaddej minn period difficli, kellu problemi finanzjarji fin-negozju u tlewwem mal-girien minnhabba il-common shaft. Id-djanjozi kienet 'obsessive disorder secondary to problems caused by neighbour'. Il-Psikjatra rega' ra lill-konvenut fil-5 ta' Gunju 2008, meta kien akkompanjat minn ohtu Tessie Azzopardi. Il-konvenut kien infurmah li martu bdiet bil-proceduri ta' separazzjoni, li kien qed ikollhom hafna argumenti, u hafna drabi

jissejhu il-Pulizija. It-Tabib ikkonferma li meta l-konvenut ma baqax taht l-kura tieghu kien fieq kompletament, pero' ma jafx x'gara minn meta ma baqax taht il-kura tieghu.

"Il-Psikjatra Dottor Ethel Felice b'digriet tat-3 ta' Novembru 2009 giet nominata biex tezamina il-konvenut u tirrelata dwar l-istat mentali tieghu. Hi kkonkludiet, Fol 204 li ma sabitx li l-konvenut jbaghti minn xi mard serju tal-mohh. Hi ddikjarat li waqt l-ezami kien kalm, izda meta s-suggett waqa' fuq is-separazzjoni deher emozzjonat u agitat. Fir-rapport addizzjonali taghha ppresentat fis-17 ta' Frar 2012 ikkonkludiet billi ikkonfermat l-opinjoni kif minnha espressa precedentement pero' dan ma jiffisirx li is-sintomi partikolari li kellu fil-passat ma kienux prezenti. Fl-istess rapport hi tiddikjara li l-konvenut kien jbaghti minn deluzzjonijiet paranoidici, meta l-fatti ma jkunux jirriflettu r-realta'; kien jbaghti zmien ilu minn Delusional Disorder, meta iffissa li qed jaqghalu xahru, pero' din il-kondizzjoni kienet giet ikkurata. Fis-seduta tad-29 ta' Ottubru 2012, meta tkompliet l-eskussjoni tal-espert mediku,din ikkonfermat li meta kellimha, l-konvenut kien kalm,koperattiv, kompost u koerenti, car fil-hsibijiet tieghu , l-emozzjonijiet kienu adegwati u kongruwenti, pero' osservat li waqt is-seduti tas-separazzjoni, l-konvenut rari kien kalm, u dan kien dovut ghal fatt li meta jkun jitkellem fuq xi haga li ghalih hi ta' ugieh, ma jkunx jista' jikkontrolla l-imgieba u l-emozzjonijiet tieghu.

"KONSIDERAZZJONIJIET.

"L-attrici tallega li l-konvenut zewgha hu unikament responsabbli ghall-firda minhabba t-theddid, sevizzi, eccessi, ingurji gravi, vjolenza da parti tal-konvenut fuq l-istess attrici u minhabba inkompatibilita' ta' karattru.

"L-konvenut, fir-risposta guramentata tieghu ssottometta li jaqbel li ghandha tigi dikjarata il-firda bejniethom izda dan ghar-ragunijiet unikament imputabbli lil istess attrici. Ma saret l-ebda indikazzjoni specifika dwar l-allegati nuqqasijiet tal-attrici, hlief li fin-nota ta' kritika ghar-rapport peritali, ddikjara li ma ghandhux jigi kkastigat ghad-diffikoltajiet u problemi psikologici li ghadda minnhom, u li martu kellha tappogjah, tikkonslah u tkun ta' wens morali ghalih fil-mumenti difficili.

"Mill-provi prodotti rrizulta pero' li l-incidenti ta' vjolenza da parti tal-konvenut fil-konfront tal-attrici martu ma kienux l-eccezzjoni, izda r-regola. Kif tajjeb irrilevat il-Perit Legali meta iccitat il-kawza fl-ismijiet " **Caterina Agius vs Benedict Agius**" deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-13 ta' Gunju 1967, il-motivi li jiggustifikaw l-azzjoni ta

'separazzjoni personali huma l-episodji saljenti tal-hajja konjugali, u mhux incidenti minuri.

"L-attrici iddeskriviet is-16 il-sena ta' konvivenza ma' zewgha bhala 'infern', kienet kostretta tissaporti l-vjolenza ta' zewgha u meta fethet qalba mal-familjari tieghu, ommu u ohtu, it-tnejn iddiswadewha milli tipprocedi billi hu bniedem sensittiv u jekk tiddecidi li titilqu seta' jkun hemm konsegwenzi serjissimi.

"L-attrici ssemmi diversi incidenti ta' vjolenza u aggressjoni li soffriet mill-konvenut. Darba qabad jaghtiha bl-addocc u mliha tbengil. Darba ohra, quddiem it-tifel ta' ohtu, Keith, li kellu 9 snin, taha xeba' b'cowboy boots u qasmilha rasha, Spiccat l-isptar u kellhom jaghamlulha il-punti f'rasha. F'okkazzjoni ohra, fit-22 ta' Marzu 1998, qalghet xeba ohra minn ghandu, u spiccat 'Merhba Bik' bl-ghajnuna tal-kugin taghha Fr. Joe Bajada. Il-konvenut kien isawwat lilha u jiggieled mal-girien. Tghid li kien jabbuza minnha fir-relazzjonijiet intimi ta' bejniethom. Darba rritorna id-dar xurban u meta rrifjutatu ta daqqa ta' curkett fuq ghajnejha u fuq widnejha, dan sar kollu quddiem it-tifel Andre' li pprova jwafqu izda l-konvenut waqaf biss meta ra li l-attrici kellha d-demm hiereg minn halqha.

"Il-konvenut jilmenta mill-fatt li kienet bdiet tiskartah anke sesswalment. Hu jichad pero' li kien juza is-sahha maghha pero' kien juriha li ma kienx kuntent meta tiskartah. Ghalkemm jinsisti li qatt ma sforzha jew sawwatha meta rrifjutatu, ikkonceda li gieli argumentaw u gew fl-idejn.

"Il-Perit Mediku Psikjatra Dottor Ethel Felice, ghalkemm ikkonkludiet li l-konvenut ma kienx qed ibaghti minn mard serju tal-mohh, iddikjarat li l-kwistjoni ta' separazzjoni ghalih kienet penuza hafna u fih kienet tiskatta reazzjoni ta' eccitament u aggressjoni. Dan hu kkonfermat mill-istess Perit Legali, li kkummentat li l-komportament tal-konvenut f'xi seduti in partikolari kien ta' bniedem aggressiv u inkontrollabbli tant li kellha tissejjah l-assistenza ta' terzi biex il-konvenut jigi mrazzan, u f'okkazzjoni partikolari kellha tissejjah l-assistenza tal-Pulizija biex il-konvenut jigi allontanat mill-kuriduri tal-Qorti fejn kien qed jhedded mhux biss lill-attrici izda anke lill-konsulent legali taghha. Irrizulta li l-konvenut f'dawn il-mumenti ta' agitazzjoni ma jibqax jikkontrolla lilu nnifsu u hu ta' perikolu ghalih u ghal dawk ta' madwaru.

"Dan l-atteggjament aggressiv u vjolenti tal-konvenut waqt is-seduti fil-Qorti ma jhalli l-ebda dubbju, li fil-konvivenza ma' martu kien isib ruhu f'dawn s-sitwazzjonijiet, fejn ma jkunx kapaci jrazzan l-aggressivita' tieghu, b'rizultat li kien jinfexx f'martu, li ghal snin twal kienet vittma tal-

vjolenza tieghu fuq il-persuna taghha. L-incidenti imsemmija mill-attrici huma kkonfermati mir-rapporti lill-Pulizija u mic-certifikati medici, u l-aggressivita' tal-konvenut hi kkonfermata mill-istorja medika tieghu.

"Mill-provi prodotti rrizulta abbondantement li r-responsabilita' ghall-firda hi unikament tal-konvenut.

"L-abbli Perit Legali kkonkludiet, li in linja sussidjarja z-zewg partijiet kkommettew ingurji gravi fil-konfront ta' xulxin; l-konvenut bil-vjolenza minnu ezercitata fuq l-attrici, u l-istess attrici billi kienet tghajjru "mignun" u "frankuni".

"Ghalkemm hu minnu li l-konvenut kien gie rikoverat fl-Isptar Monte Carmeli, dawn l-insulti ma humiex gustifikati.

"Dwar din il-konkluzjoni ghandu jinghad li ghalkemm l-insulti huma dejjem censurabbli u kundannabbli, dawn wiehed ghandu neccessarjament jivvaluthom u jezaminhom fil-kuntest tal-kwadru kollu. Il-kas in ezami hu esperjenza trawmatika ta' sittax il-sena konvivenza difficili ta' mara ma' zewgha, hajja minnha deskritta bhala " infern", fejn kienet vittma ta' diversi incidenti ta' vjolenza u ta' abbuz fuq il-persuna taghha, sitwazzjoni ta' sofferenza kontinwa. Kienet bla flus, zewgha kien jaghtha ftit flus kemm tghaddi bihom, finanzjarjament kienet dipendenti kompletament mhux tant fuq zewgha izda fuq ohtu billi hi kienet tamministralu. Kien impossibbli ghaliha li tiehu d-decizzjoni li kellha tiehu, bla flus ma setghet tmur imkien u baqghet tissoporti ghal snin shah.

"F'dan il-kuntest, l-insulti izolati fuq medda ta' sittax il-sena, la kienu l-fattur determinanti ghat-tifrik taz-zwieg, u lanqas ikkontribwew jew incidew fuq ir-relazzjoni taghhom. Kienet il-vjolenza tar-ragel il-kagjun tal-firda taghhom. Ghalhekk il-Qorti ma taqbilx illi t-tghajjir da parti tal-attrici f'sitwazzjoni ta' disperazzjoni kienu xi fattur determinanti fi tkissir taz-zwieg tal-partijiet.

"Kura u Kustodja tal-Minuri.

"Bhala fatt irrizulta li fil-pendenza tal-kawza, l-konvenut unilateralment allontana ruhu mid-dar matrimonjali, mar jghix f'kamra fil-hanut tal-fjuri, negozju li jiggestixxi, u it-tlett ulied, Andre' Roberto u Dario baqghu jghixu ma ommhom fid-dar matrimonjali 172, Triq Brighella, Hamrun. L-attrici, pprezentat affidavit ulterjuri fit-8 ta' Frar 2012, Fol 215, li minnu jirrizulta li dak iz-zmien Andre' kellu 21 sena, Roberto ghalaq 18 il-sena fis-16 ta' April 2012 u Dario ghalaq it-18 il-sena fil-11 ta' April, 2013. It-

tlett ulied tal-kontendenti huma illum maggjorenni u ghalhekk il-kwistjoni dwar il-kura u kustodja taghhom giet illum superata.

“L-Artikoli 48 u 51 sa 55A tal-Kap 16.

“L-attrici, fir-raba’ talba taghha qed titlob li jigu applikati kontra il-konvenut id-disposizzjonijiet tal-Artikoli 48 u 51 sa 55A tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta’ Malta.

“Irrizulta li ir-raguni li kkagjonat it tifrik ta’ dan iz-zwieg, kienet l-vjolenza tal-konvenut fil-konfront tal-attrici. Il-konvenut irrenda ruhhu hati fil-konfront ta’ martu dak li l-ligi telenka bhala, eccessi, swat, theddid, mohqrija psikologika, sevizzi u ingurji gravi.

“Is-sanzjonijiet elenkati fl-Artikolu 48 tal-Kap 16 japplikaw, ghal dik il-parti, r-ragel jew il-mara, li tkun hatja tal-firda ghar-ragunijiet imsemmijin fl-Artikolu 38 u 41, cioe’ l-adulterju u l-abbandun, minghajr raguni tajba.

“F’dan il-kas l-ebda parti ma hi tallega l-adulterju tal-parti l-ohra, u ghalkemm il-konvenut fil-pendenza tal-kawza allontana ruhhu mid-dar matrimonjali, dan ghamlu bl-iskop specifiku, biex jonqsu il-litigji kontinwi tal-partijiet fil-presenza ta’ uliedhom.

“L-Artikolu 51 tal-Kap 16, jaghti s-setgha lil-Qorti li tapplika l-effetti elenkati fl-Artikolu 48, anke fil-kas fejn il-firda issir ghall-wahda jew izjed mir-ragunijiet indikati fl-Artikolu 40. L-Artikolu 52, jaghti lill-Qorti d-diskrezzjoni ta’ kemm u kif dawn ghandhom jigu applikati fuq il-parti li tkun hatja tal-firda.

“Fil-kas in ezami, billi rrizulta li l-konvenut kien unikament responsabbli ghall-firda u r-raguni hija wahda gravi minhabba vjolenza adoperata mill-konvenut fuq medda ta’ zmien, il-Qorti b’applikazzjoni tal-Artikolu 51 tal-Kap. 16 qed tiddeciedi li ghandhom jigu kkominati kontra l-konvenut is-sanzjonijiet elenkati fl-Artikoli 48 tal-Kap. 16

“Komunjoni tal-Akkwisti.

“Il-partijiet, in linja generali, qablu mad-divizzjoni proposta mill-Perit Legali.

“Id-difensur tal-attrici ddikjarat fis-seduta quddiem il-Qorti tat-23 ta’ Gunju 2015, li kienet qed tirrimetti ruhha ghar-rapport peritali u fis-seduta sussegwenti tal-10 ta’ Novembru 2015 ddikjarat li kellha istruzzjonijiet biex ma tipprezentax nota ta’ osservazzjonijiet u

ikkonfermat li l-attrici kienet qed tirrimetti ruhha ghall-konkluzzjonijiet peritali.

“Il-konvenut, fin-nota ta’ kritika ghar-rapport peritali, Fol 808, fl-ahhar pararafu tal-imsemmija nota intestata “ Il-qasma tal-komunjoni tal-akkwisti” jiddikjara li “ghalkemm certi aspetti tal-qasma kif prospettata mill-perit legali tolqtu hazin, b’kollox ma kollox hu lest li jirrimitti ghal tali qasma”.

“L-unika rizerva tieghu hi dwar id-dar matrimonjali, fis-sens li flok tinbiegh din tibqa’ in komun bejn il-partijiet, bid-dritt ta’ abitazzjoni favur it-tlett ulied tal-kontendenti, sakemm dawn jibqghu jghixu fiha. Din il-proposta hi kontra l-interessi tieghu personali, pero’ ghall-gid ta’ uliedhu, partikolarment billi wiehed minnhom jinhtieg l-ghajnuna, hass li kellu jipproponiha.

“Il-Qorti pero’ tirrileva illi ulied il-partijiet illum huma kollha maggorenni u li d-dar matrimonjali hi propjeta’ tal-partijiet u mhux tal-ulied. Ghalhekk il-proposta tal-konvenut f’dan ir-rigward tista’ tigi adottata mill-Qorti fis-sentenza taghha f’kaz li jkun hemm ftehim f’dan is-sens mill-partijiet. Fl-assenza ta’ ftehim il-ma hemm l-ebda fondament legali sabiex il-proposta tal-konvenuta tigi inkorporata fis-sentenza.

“Manteniment.

“L-attrici, fit-tielet talba taghha, talbet li l-konvenut jigi ordnat ihallas manteniment adegwat ghaliha u ghall-uliedha il-minuri. Il-konvenut fir-risposta tieghu oppona ghal din it-talba u ddikjara li l-attrici ghandha tigi ddikjarata li ddekadiet mid-dritt li titlob il-manteniment u dwar it-tfal hu kien qed jitlob li l-kura u l-kustodja taghhom kellha tigi fdata lilu.

“Jghid ukoll li z-zwieg tal-partijiet gie annullat b’decizjoni tatTribunal Ekklesjastiku izda l-ebda prova f’dan ir-rigward ma tressqet. Ghalhekk fid-decizzjoni dwar manteniment il-Qorti mhiex qed tikkonsidra li z-zwieg tal-partijeit gie annullat.

“Issottometta wkoll il-konvenut li t-tnejn kienu waslu ghall-eta’ pensjonabbli u ghalhekk ma kienx hemm il-htiega li jmantniha l-konvenut.

“Dwar l-ulied l-konvenut ikkonferma li t-tlieta huma illum maggjorenni, u hadd minnhom ma jidher li kompla bl-istudji pero’ ddikjara li kien dispost ihallas manteniment lil min minn uliedhu, jkompli bl-istudju fuq bazi full time sal-eta’ ta’ 23 sena.

“Fl-eventwalita’ li t-tfal Roberto u Dario jkomplu bl-istudju fuq bazi full time, il-konvenut ghandu jigi ordnat ihallas manteniment ghalihom fl-ammont ta’ Euro 100 fix-xahar kull wiehed, sakemm jghalqu 23 sena.

“L-attrici illum ghandha sittin sena, u l-uniku xoghol li taf u tista’ tahdem hu dak ta’ cleaner fid-djar privati. Pero’ dan hu xoghol ta’ strapazz u hi ddikjarat li naqset mix-xoghol propju ghax saret tghejja u ma’ tiflahx tahdem aktar minn darba kull tlett gimghat.

“Fic-cirkostanzi, kif tajjeb ikkonkludiet il-Perit Legali, l-konvenut ghandu jigi kkundannat ihallas lill-attrici manteniment ghaliha fl-ammont ta’ Euro 125 fix-xahar.

“Decide

“Ghal dawn il-motivi l-Qorti qed taqta’ u tiddecidi l-kawza billi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut;

> “1. Tilqa’ l-ewwel talba attrici, tiddikjara illi z-zwieg ta’ bejn il-partijiet tkisser irrimedjabbilment minhabba tortijiet unikament imputabbli lill-konvneut minhabba sevizzi, eccessi u mohqrija u konsegwentement tippronunzja d-divorzju bejn il-partijiet.
>
> “2. Tastjeni milli tiehu konjizzjoni tat-tieni talba attrici dwar il-kura u l-kustodja tat-tfal minuri, Andre’ Roberto u Dario billi dawn saru maggiorenni;
>
> “3. Tilqa’ it-tielet talba attrici, u tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attrici manteniment ghaliha personalment fl-ammont ta’ mija u hamsa u ghoxrien ewro (€125) fix-xahar pagabbli kull l-ewwel tax-xahar f’kont bankarju indikat mill-attrici.
>
> “4. Tilqa’ r-raba’ talba attrici u tapplika kontra l-konvenut id-disposizzjonijiet tal-Artikoli 48 tal-Kap 16;
>
> “5. Tilqa’ l-hames talba attrici, tiddikjara xjolta u terminata l-komunjoni tal-akkwisti gia’ esistenti bejniethom u tordna id-divizzjoni tal-istess skont kif ipproponiet il-Perit Legali fir-relazzjoni taghha, para (v) a,b, c,d,e,f,g,h u i, Fol 799 sa 801.
>
> “6. Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tas-sitt talba in kwantu mhiex mehtiega.

"7. Tilqa' s-seba' talba attrici u tordna l-annotazzjoni relattiva tas-sentenza fir-Registru Pubbliku.

"Bl-ispejjez kontra l-konvenut."

Minn din is-sentenza appella l-konvenut li talab konferma tad-decizjoni dwar it-tieni u s-sitt talba u inkwantu giet akkolta s-seba' talba, izda talab li din il-Qorti tirrevoka s-sentenza rigward l-ewwel talba li ntlaqghet b'tort tieghu, kif ukoll rigward il-bejgh tad-dar matrimonjali u inkwantu gie akkollat bl-ispejjez kollha tal-kawza.

L-appellant jilmenta li huwa ma kellux ikun addossat bir-responsabilta` principali ghat-tifrik taz-zwieg, tenut kont tal-provi li ingabru. Jirreferi wkoll ghar-rapport peritali illi rrakkomanda li l-partijiet kienu t-tnejn illi huma responsabbli ghat-tifrik taz-zwieg b'mod ugwali.

Fir-rigward tal-perizja huwa minnu li, il-Qrati taghna ghal diversi drabi ghamlu taghhom il-konkluzjonijiet peritali bhal per ezempju fil-kawza fl-ismijiet **Giswarda Bugeja v. Emanuele Muscat et (23 ta' Gunju 1967)** fejn qalet illi *"ghalkemm il-Qorti mhux marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet peritali kontra l-konvinzjonijiet taghha innifisha, u l-konkluzjonijiet peritali bhal materjali istruttorji ohrajn kontrollabbli mill-gudikant, madankollu 'il giudizio del' arte' espress mit-tekniku ma jistghux u ma ghandux, ..., jigi skartat facilment, ammenokke` ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma fil-kumpless kollhu tac-cirkostanzi irragonevoli.".* Bl-istess mod il-Qorti (Prim'Awla) ippronunzjat ruhha fil-

kawza fl-ismijiet **Josephine Micallef v. Louis Zammit,** deciza fil-11 ta' Ottubru 2010 u kkonfermata minn din il-Qorti fil-31 ta' Ottubru 2014, u aktar ricentement il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Kummissarju tal-Artijiet v. Mugliette et** deciza fit-28 ta' Marzu 2014 u **Giulia Curmi et v. Guzeppi Schembri** deciza fl-24 ta' April 2015 .

Madankollu wiehed jista' jiddeduci li f'dawn il-kawzi l-Qorti kienu qed jirreferu ghal perizji teknici u mhux ghal konkluzjonijiet ta' perit legali fejn naturalment il-Qorti li tkun qed tiddeciedi l-kawza tkun aktar f'posizzjoni li taghti gudizzju informat fuq l-istess perizja milli meta l-perizja tkun fuq materja li taghha l-Qorti ma tkunx esperta – tant li hija stess innominat espert fil-materja.

L-Ewwel Qorti waslet ghal konkluzjoni li l-allegazzjonijiet tal-appellata kienu aktar verosimili u tat aktar piz ghan-nuqqasijiet ippruvati tal-appellant u wara li ezaminat l-atti, iddecidiet li l-appellant kien jahti principalment ghat-tifrik taz-zwieg. Din il-Qorti ezaminat l-atti u ma tara mkien fejn ma taqbilx mal-konkluzjonijiet tal-ewwel Qorti. Ghandu jinghad illi hafna mill-aggravji msemmija mill-appellant f'dan ir-rigward jirrigwardjaw evalwazzjoni li ghamlet l-ewwel Qorti tal-provi li ngiebu quddiemha – kompriz il-kredibilita` tax-xhieda. Dwar dan, u cioe`, fejn jidhol apprezzament tal-provi kif qalet din il-Qorti stess fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer v. Joseph Aquilina** (10 ta' Jannar 1995 *"il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti*

f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta' fatti." Imbaghad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v. George Wells** (15 ta' Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li:

> "Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta' revizjoni li fejn si tratta ta' apprezzament u evalwazzjoni ta' provi ta' fatt din il-Qorti qatt ma tiddisturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissugerixxu mod iehor."
>
> "Huwa appena necessarju li tigi mfakkra l-gurisprudenza kostanti ta' din il-Qorti in materja fis-sens li hija ma tiddisturbax l-apprezzament li tkun ghamlet lewwel Qorti tal-provi migjuba quddiemha jekk mhux ghal ragunijiet validi wara li din il-Qorti tkun ezaminat il-provi u l-ligi applikabbli u tikkonkludi li l-ewwel Qorti ma setghetx legalment jew ragjonevolment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha." **(Borg v. Galea, Appell, 3 ta' Marzu 2011).**

Naturalment, "Din il-Qorti pero` f'kaz tapprezza wkoll li d-dover taghha xorta huwa li tezamina sewwa l-provi mressqa u barra minn hekk, huwa wkoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti inkwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skont il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja." (**Attard et v. Direttur tas-Sahha, Qorti tal-Appell, 31 ta' Mejju 2014).** Huwa minnu li hafna mill-provi ingabru mill-perit legali u allura kienet hi li semghet il-provi madankollu l-ewwel Qorti semghet xi provi wkoll hija stess u allura setghet taghmel il-konstatazzjonijiet taghha minn dak li semghet. Ghalhekk din il-Qorti ma hix tal-fehema li hemm ragunijiet biex tvarja dak li l-ewwel Qorti ddecidiet fid-diskrezzjoni taghha a bazi tal-provi voluminuzi li kellha quddiemha.

It-tieni aggravju jirrigiwardja l-applikazzjoni tal-Artikoli 48 sa 51 u 55A tal-Kodici Civili fil-konfront tal-appellant. Dawn l-artikoli jghidu illi:

> **"48.** (1) Il-parti, ir-raġel jew il-mara, illi tkun il-ħtija tal-firda għal waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikoli 38 u 41 titlef –
>
> "(a) il-jeddijiet imsemmijin fl-artikoli 631, 633, 825, 826 u 827;
>
> "(b) dak kollu li tkun kisbet mill-parti l-oħra b'donazzjoni bi ħsieb taż-żwieġ, jew waqt iż-żwieġ, jew taħt titolu ieħor gratuwitu;
>
> "(ċ) kull jedd ta' parti miż-żwieġ għan-nofs tal-akkwisti illi jkunu saru l-aktar bil-ħidma tal-parti l-oħra wara data stabbilita mill-qorti bħala d-data meta l-parti għandha tkun kunsidrata li minnha tkun ħatja tal-firda. Għallfinijiet ta' dan il-paragrafu biex jiġi determinat jekk akkwist ikunx sar l-aktar bil-ħidma ta' waħda millpartijiet fiż-żwieġ, għandhom jitqiesu l-kontributi b'kull mod taż-żewġ partijiet skont l-artikolu 3;
>
> "(d) il-jedd li iġġiegħel lill-parti l-oħra, f'kull każ, li tagħtiha l-manteniment bis-saħħa tal-obbligu li jitnissel miż-żwieġ."

L-Artikoli 38 u 41 imsemmija f'dan l-artikolu jsemmu adulterju u abbandun rispettivament.

Artiklu 51, 52 u 55A jghidu:

> **"51**. Il-firda li ssir minħabba xi waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikolu 40, tista' jkollha l-effetti msemmijin flartikolu 48, meta l-qorti jidhrilha li, taħt iċ-ċirkostanzi tal-każ, għandhom igħoddu, f'kollox jew f'biċċa, id-disposizzjonijiet ta' dak l-artikolu.
>
> **"52**. Hu mħolli wkoll f'idejn il-qorti li tiddeċidi, skont iċ-ċirkostanzi, jekk id-disposizzjonijiet tal-artikolu 48 għandhomx igħoddu, f'kollox jew f'biċċa, għar-raġel u għall-mara, jew għal wieħed jew għall-oħra biss, inkella, m'għandhomx igħoddu għal ħadd minnhom, jekk il wiehed u l–ohra jkunu htija ta' eghmil li jaghti lok ghal-firda.
>
> **"55A**. (1) Meta tagħti s-sentenza tal-firda, il-qorti għandha, fuq it-talba ta' xi waħda mill-partijiet, tordna, skont iċ-ċirkostanzi:

> “(a) li xi parti minnhom għandha toqgħod fid-dar taż-żwieġ, ad esklużjoni tal-parti l-oħra, u għal dak il-perjodu u taħt dawk il-kondizzjonijiet li l-qorti jidhrilha xierqa; jew
>
> “(b) li d-dar taż-żwieġ għandha tinbiegħ, fejn tkun sodisfatta illi ż-żewġ partijiet u uliedhom ser ikollhom akkomodazzjoni oħra xierqa, u li r-rikavat tal-bejgħ għandu jiġi assenjat lill-partijiet kif il-qorti jidhrilha xieraq; jew
>
> “(ċ) fejn id-dar taż-żwieġ tkun tappartjeni liż-żewġ partijiet, li tassenja d-dar taż-żwieġ lil xi parti minnhom, liema parti jkollha tikkumpensa lill-parti l-oħra għat-telf finanzjarju soffert:
>
> “Iżda f’kull każ, il-qorti għandha tqis dan li ġej:
>
> “(a) l-aħjar interess tal-ulied minuri, inkluż l-impatt li jista’ jkun hemm fuq l-ulied minuri jekk tilqa’ talba magħmula skont dan l-artikolu;
>
> “(b) il-ġid tal-partijiet u tal-ulied; u
>
> “(ċ) jekk il-partijiet għandhomx, jew jekk bil-mezzi u l-ħiliet tagħhom jistax ikollhom, post ieħor fejn jgħixu”

Minn dawn l-artikoli u senjatament l-Artikolu 52, jidher car li ladarba l-Qorti sabet li l-appellant kien jahti principalment ghat-tifrik taz-zwieg, hija kellha l-fakolta` li tapplika l-artikoli msemmija u peress li din il-Qorti se tikkonferma s-sentenza fejn jirrigwardja l-htija, ma hemm ebda raguni ghaliex ghandha tiddisturba d-diskrezzjoni tal-ewwel Qorti fl-applikazzjoni ta’ dawn l-artikoli. Infatti l-addebiti li gew pruvati fil-konfront tal-appellant altru milli jiggustifikaw l-applikazzjoni taghhom.

Fit-tielet aggravju tieghu l-appellant jilmenta mid-decizjoni tal-ewwel Qorti illi tordna l-bejgh tad-dar matrimonjali u jghid li huwa jixtieq li minflok, l-appellata tinghata l-fakolta` tibqa tghix fiha sakemm ulied il-partijiet jibqghu jghixu maghha. Madankollu kif sewwa rrispondiet l-

appellata, dawn l-ulied huma maggorenni u allura ma ghadhomx jiffiguraw fil-kawza, hlief ghall-kwistjoni tal-manteniment jekk xi hadd minnhom jew it-tlieta li huma jibqghu jsegwu korsijiet edukattivi kif jghid il-Kodici Civili. Kwindi fil-kwistjoni tal-komunjoni tal-akkwisti ma jibqax lok li l-Qorti f'dawn ic-cirkostanzi tiehu konjizzjoni tal-bzonnijiet taghhom u ghalhekk l-aggravju huwa michud.

L-ahhar aggravju jirrigwardja l-manteniment; l-appellant jilmenta li z-zwieg bejn il-partijiet gie annullat permezz ta' sentenza tat-Tribunal Ekklezjastiku u allura ma ghadx hemm aktar lok ghal hlas ta' manteniment.

L-ewwel Qorti hadet konjizzjoni ta' dan l-argument ghaliex l-appellant issottometta din il-kwistjoni l-ewwel darba permezz tan-nota ta' sottomissjonijiet tieghu u qalet li ladarba ma tressqet <u>l-ebda prova</u> fir-rigward ma setghetx tqis iz-zwieg bhala annullat izda bhala wiehed ghadu ezistenti. L-appellant ipprova jiggustifika n-nuqqas tieghu fir-rigward billi qal li s-sentenza relattiva inghatat wara li inghalqu l-provi. Madankollu, l-appellant anke sa dan l-istadju baqa' ma pprezentax kopja tas-sentenza inkwistjoni. Allura l-Qorti ma tistax, kif qed jitlob hu, li tapplika d-duttrina tal-*"jus superveniens"*, u kwindi *"l-azzjoni illi qabel tkun difettuza tigi imsahha. Il-fondament ta' dan huwa precizament l-ekonomija tal-gudizzju u ta' l-ispejjes."* **(Vella v. Dr Galea – Vol XXXIII-i- 254).** Ara wkoll fir-rigward is-sentenzi tal-Qorti tal-Appell (sede

inferjuri) **Paul Azzopardi v. Maria Lourdes Sciberras (12 ta' Frar 1996)**. Dan ghaliex il-Qorti ma tistax tiehu konjizzjoni ta' fatti li dwarhom li fuqhom ma ngabux provi tal-ezistenza taghhom, - *quod non est in acti non est in mundo.* Kif qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza **Pulizija v. Anthony Gafa'** (9 ta' Marzu 2001), *"Issa, kif huwa ben saput, dak li hu rilevanti huma l-atti processwali, fis-sens li huma biss dawk l-atti li jinsabu fl-inkartament tal-proceduri li ghandhom valur u li fuqhom ghandha toqghod il-Qorti u kull min jkun involut f'dawk il-proceduri."*

Fuq il-quantum imbaghad jidher car li l-ammont akkordat bhala alimenti huwa konsonanti mal-qliegh tal-appellant u l-bzonn tal-appellata. Ghalhekk id-decizjoni tal-ewwel Qorti dwar il-manteniment, fuq il-provi prodotti mill-partijiet, ukoll hija korretta. Naturalment provvedimenti dwar manteniment huma dejjem moghitja *"rebis sic standibus"* u d-dritt tal-appellant li jitlob revizjoni aktar 'il quddiem huwa impregudikat.

Naturalment dwar l-ispejjez tal-kawza, l-appellant jibbaza din it-talba fuq l-ewwel aggravju ghaliex peress li huwa insista li ma kellux responsabilta` principali ghat-tifrik taz-zwieg u allura konsegwentement l-ispejjez ukoll kellhom jinqasmu ugwalment.

L-Artikolu 223 tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili jidher li jenuncja zewg regoli. Fl-ewwel subinciz tieghu jipprovdi li "kull sentenza definittiva ghandha tikkundanna lit-tellief ghall-ispejjez". Skont id-dispost

tat-tielet subinciz "*il-qorti tista' tordna li kull parti ghandha tbati l-ispejjez taghha, meta kull wahda mill-partijiet tkun ittelliefa f'xi punt tal-kawza, jew meta jindahlu kwestjonijiet difficli tal-ligi, inkella ghal xi raguni tajba ohra*".

Fil-kawza deciza mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fis-16 ta' Settembru 2004, fl-ismijet **Falzon v. Xuereb** intqal illi:

> "Jinsab ritenut illi minn din id-disposizzjoni esplicita jirrizulta car u manifest li l-Qorti meta tittempera l-ispejjez ma tistax tmur aktar l'hemm milli tordna illi l-ispejjez ma jigux intaxxati; salvi eccezzjoni specjalissimi." **(Kollez. Vol XLVIII pI p445; Vol XXXIX pI p 340; Vol XXVI pI p173).**

Ma hemmx lok ghalhekk lanqas f'dan ir-rigward li din il-Qorti tbiddel id-decizjoni tal-ewwel Qorti.

Decizjoni

Din il-Qorti ghalhekk tiddisponi mill-appell billi tichdu u tikkonferma s-sentenza appellata. L-ispejjez tal-appell a karigu tal-appellant.

Silvio Camilleri Prim Imhallef	Tonio Mallia Imhallef	Joseph Azzopardi Imhallef

Deputat Registratur
Id